

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 3/4 an 450 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

LIMBA DE CATEHIZAȚIE ȘI PREPARANDILE DE STAT.

Publicul românesc eră pe vremuri obișnuit să cetească în programele preparandiilor de stat o mulțime de nume românești, cari în câte un loc făceau chiar mai bine de jumătate din totalitatea elevilor. Mergeau mulți tineri la preparandiile de stat din diferite motive. Unii mergeau ca să-și însușiască mai bine limba maghiară, alții aspirau la școala de stat din comuna natală, ori la cea din apropiere, unde dascălul era bătrân și salariul era mai mare și mai sigur ca la școala confesională. Mai erau și de aceia, cari credeau că diploma de la stat e totuși ceva mai mult, ca cea de la confesiuni și că astfel mai sigur vor reuși la vre-o școală grănițarească. Cei mai mulți însă mergeau la preparandiile statului, pentru că căpătau ajutoare. Și pe vremea aceea statul da bucuros ajutoare tinerilor români, pentru că știa, că acestea sunt un material foarte docil, harnic și neobosit.

Și tinerii noștri căutau bucuros preparandiile de stat, pentru că pe vremile acelea era și situația lor, alta. În preparandie duceau o viață așa proprie românească, cum s'au obișnuit acasă. Profesorii nu ca să-i oprească a vorbi s'au a cânta în limba lor, ci îi îndemneau înșiși la acestea și nu odată ascultau emoționați duiosul cântec românesc. Afară în viață, de unde să aibă obstacolele ce astăzi le are un învățător român de stat? Trimes de regulă la vre-o școală de stat în ținuturi românești el devenea acolo prin eventualele-i cunoștințe un important factor în toată direcția. Au fost învățători de stat, cari au înființat bănci românești, cari azi sunt

înfloritoare. Fost-au cari au înființat diferite reuniuni de binefacere și ajutorare, cari au înființat coruri, cari au îndemnat pe particulari la diferite întreprinderi industriale, ce astăzi sunt fala ținutului. Scriitorii acestora ar putea servi cu date pozitive.

De vremile acestea însă vom vorbi azi mâine, ca de cele din po-vești.

Când șovinismul intolerant a intrat în toate instituțiile de stat, s'a încheiat deodată perioada aceasta de aur pentru învățătorii de stat români. Statul a pretins de la toți slujitorii lui șovinism și iar șovinism în toate acțiunile lor.

A contat statul în acestea nouă străduințe ale sale, mai întâiu la serviciile învățătorilor săi. Și atunci raportul acestor sârmani învățători îndată s'a schimbat. Ușile, cari până acuma le erau pururea deschise, rămăneau încuiate înaintea lor. Dar nici ei nu mai prea aveau voie să-și caute pe vechii lor cunoscuți și prietini. Se temeau de toată frunza. Un denunț era destul ca a 3-a zi să-i vină ordin de transferare în interesul statului. Situația deveni din ce în ce mai insuportabilă pentru bieții români, cari erau învățători de stat, și mulți așteptau cu zor să scape de ținuturi românești și să fie transferați pe undeva prin nordul Ungariei.

Sârmanii români, un singuri gând mai aveau de acum încolo — penziunea. Credeau, că aceasta iarăș le redă viața lor națională, de care trebuie să stea departe și iarăș le dă libertatea de acțiune, pe care n'o aveau. Eșise vorbă, că românii servesc la stat de dragul penziunii.

Cu toate acestea preparandiile de stat erau încă pline de elevi români. Aceștia, oameni tineri, habar n'aveau de împrejurările politice schimbate. Cu diploma odată în

buzunar știau ei bine, că n'o să moară de foame. Pe încetul însă se împuținează numărul elevilor noștri tot mai mult și aici. Astăzi când cetim în programa preparandiei de la Deva, că dintre 85 de inși sunt numai 5 români, ne vine să nu credem. Și totuș e un lucru, pe care durere, l-au creat împrejurările. Și nu vă spăriați! Aceasta e numai în 1910 așa. Peste 3—4 ani pro-cim cu siguranță, că nu va mai fi nici unul.

Nu va mai fi, pentru că nu va mai putea fi.

Directiunile preparandiilor de stat nu mai primesc nici un elev român din cauza limbei de catehizație. Arhivele ministrului de culte ar putea vorbi despre lucrul acesta multe. Noi numai înregistrăm faptul, că directorii preparandiilor de stat nu admit propunerea religiei în institutele lor decât numai ungurește. Iar întrucât știm noi până acuma catehet încă nu s'a aflat, care să se supună acestei volnicii directoriale. Urmarea e că nu mai primesc nici un român în preparandiile de stat și așa nu mai au de lucru cu limba de catehizație. Urmăriți numai cu atențiune cum scade numărul elevilor români de la preparandiile statului și ve-ți avea ocaziune a vă convinge nu peste mult, că porțile acestor institute se vor închide pentru români pe totdeauna. Și când va veni peste atâția ani un Aponyi II. și răspunzând la cutare interpelație va zice: Aș denumi dlor și români la școlile de stat în comune românești, că știu că sunt oameni harnici și pricepuți dar n'am, că nu știu ce poate fi cauza, de românii încunjură preparandiile de stat, atunci vom ști ce să credem din vorbele acestea de o durere falză, că sistemul e vechiu, tare vechiu.

Foaie de zi în Blaj.

(o propunere în legătură cu îmbunătățirea „Unirei“.)

A bineventă apariția întreită la săptămână a sentinței noastre, ce de 21 ani poartă numele, plăcut nouă dar urgisit potrivnicilor, „Unirea“, e și prea târziu și nici nu mă socot chemat spre aceasta, după ce m'au prevenit alții, cunoscuți și prietini mai vechi ai „Unirei“ ca mine. Ce privește progresul acesta mă mărginesc a da expresiune bucuriei, ce m'a cuprins când am luat în mână nrul cel dintâi al „Unirei“ celei nouă. Mărturisesc însă sincer, că emoțiunea de bucurie a fost tulburată de realitatea stranie, de îngrijorarea pentru subzistența pazniciei noastre. Căci să cumpănim starea reală în care ne aflăm, să vorbim cu toată franchețea, să spunem verde ce simțim și ni se va da crezământ când spunem, că viitorul „Unirei“ ne poate îngândura.

Abonamentul se așteaptă sau dela parohii, sau dela preoți. Sarcinile parohiilor se urcă din an în an, amintesc numai taxele la Fondul deficienților și premiile de asigurare pentru edificii, cari — cu deosebire școlile — înoindu-se și reprezentând valori tot mai mari, trebuie să asigure prin solvire de premii urcate. A spori erogatele parohiilor sărace (puține nu sunt sărace) cu abonament ridicat, e o cauză supusă la critică din multe părți. Ar restă să o aboneze preoții. E datorința de conștiință și de onoare a fiecărui om să sprijinească — cel puțin din recunoștință — pe acela, care i-a făcut ceva bine, l'a ferit de vre-un rău. Cât bine a făcut, și mai poate face și mai mult — foaia noastră bisericească din Blaj o pot spune numai aceia, cari au urmărit cu atențiune deplină activitatea ei de 2 decenii, în

urma căreia este îndreptățită a pretinde sprijinul acelora, cără cari se adresează. Cumpănind însă situația preoției noastre în realitatea ei, nu după fantazmele cutărui „un preot din centru“ din Gazeta de pe Decembrie 1910, dorința altcum îndreptățită a „Unirei“ foarte mulți nu o pot împlini. Astăzi tot preotul care se respectează pe sine își abonează o foaie zilnică; cine se lipsește de un atare ziar nu reschirează nici 18 cor. pentru „Unirea“, aceștia însă nu se mai pun în calcul. Aproape fiecare abonează revista carierei sale (Cultura Creștină), o majoritate considerabilă mai plătește 1—2 abonamente la alte reviste (Lucafașul etc.), apoi taxele cele multe în dreapta și în stânga; de unde să nu ne prindă mirarea dacă mulți frați se vor retrage dela jertfa aceasta. „Unirea“ cu toate aceste trebuie să trăiască, trebuie să o avem, nu-i iertat să apună. Dar fără abonați indestulitori, și mai ales plători, cum se va susține? Întrebare foarte grea, problemă grea, cu anevoe de deslegat.

După părerea mea absolut individuală „Unirea“ numai așa va avea viitor, dacă va corespunde erigențelor preoției întru toate; și după ce preoților noștri mai pe sus de toate le trebuie o foaie zilnică, exprimându-ne iarăși bucuria pentru îmbunătățirea prețioasei noastre „Unirea“, trebuie să spunem, că ea încă nu a făcut destul: *Unirea are să apară în timpul cel mai scurt în fiecare zi*, ca în fața potrivnicilor zilnici să avem apărătoare zilnică, ca să ne putem lipsi de celelalte foi, cari sunt șerpe purtat în sin. Afirmarea aceasta după celebra polemiă dela sfârșitul anului 1909 a ilustrului canonic dela Blaj Dr. Vasile Suciu că Gazeta Transilvaniei și după lămurirea atât de elocuentă din nrul 11 crt. al Unirei nu mai are lipsă de dovadă, totuși amintesc în fugă notița tenden-

țioasă mai proaspătă a Drapelului dela Lugoj despre „Venetele papei“, pe care și celelalte organe de publicitate au grăbit a o reproduce; nu cumva cetitorii oare căruia să fie mai înorientați asupra minciunii universale a catolicilor „despre pretinsa sărăcie a papei dela Roma“; la ce mai adaug și obișnuința ziaristilor noștri de a aplica totdeauna cuvântul „iezuitism“ — „iezuitic“, ca prin el să exprime tot ce e mai josnic, mai perfid, mai infam, mai stricacios, ca și cum ordul atât de binefăcător al călugărilor Iezuiți ar fi primejdia cea mai mare din lume.

Lipsa unui ziar sincer creștinesc — nu cu 2—3 fețe — e adânc simțită, acela numai dela Blaj ne poate veni. Acela să înlocuiască ziarele cari acum le purtăm pe palme, ca să ne ocărăscă pe banii noștri. Tot ce dăm pe foi potrivnice — potrivnice pe ascuns, nu față, ce e și mai rău — va trebui să dăm *ziarului nostru*, pentru a cărui scoatere va fi bine să se formeze în centru o ceată de oameni zeloși — avem destui! — cari să emită un apel către preoții, să se înscrie de abonați și văzând sprijinul acestora, să se apuce de lucru. Dintre preoții cari abonează acum vre-o foaie de zi abia cred să se retragă vre-unul dela abonarea „Unirei“, cu apariția zilnică. Forțele, cred că e superflu să mai repet, că nu lipsesc; avem destule, dar trebuiesc concentrate că-s prea risipite.

Pe lucru, că ajutorul Domnului e cu noi!
Vas. Cerghizan.
 preot.

Eveniment cultural în Lugoj.
 Corespondentul nostru special ne scrie:

În luna lui Februarie au sosit aprobate de ministrul cultelor r. u. statutele reuniunii de cântări gr.-cat. „Lira“. Vestea aceasta ne-a umplut pe toți de bucurie. E și mult,

FOIȚA.

CÂNTEC.

În amurg de sară
 Pe aipii de vânt
 Mi-a venit o veste
 Și 'ncepui să cânt...

Mi-a învățat cântarea
 Vântul călător
 Și mi-a dus în lume
 Cântul plângător....

În amurg de sară
 Nu mai cânt, ci ascult
 Cum îmi cântă vântul
 Cântul meu de mult....

Nicu Fluor.

În ceas de primejdie.

(Schită).

Sân-Georgiu fumegă domol sub pătura bogată de omăt. Văzduhul e crunt la arătare și vântul țipă în șindila streșinilor. Tiplița părăiaș, ce se încovoale ca o coadă lungă de de șarpe, de-alungul satului, doarme sub lespede lucie de ghiată. În cuprinsul morii pustii, zace o casă cu geamurile mici și umede, din care se desprind neînchipuite dureri și din pricina asta vântul o ia în brațe mai cu vrajbă ca pe celelalte case din preajma sa.

Moș Bolocan sub oghealul ferfenițit se vaicăre de te sacă la inimă. Ida, fata morarului e dusă la spițerie cu rețepa doctorului de comună și nici până în prânz mă tem, că n'o să se întoarcă, că-i spițeria la târg, departe... Câteva ciubuce de jar în cuptorul dărăpănat, respiră prin unghere o căldură moale, amestecată cu vis. Pe lada de Brașov, cască lung și se întinde o mână târcată. Prăvuitul calendar de părete arată, cu slovă roșie, că mâne cade Crăciunul; iar pe jumătatea peretelui afumat și cojit, ornicul cu cadrul alb ca sideful și cu două giulele de tuciu atârinate de câte un lănișor galben, poartă 'n spinare povara vremilor viitoare, ticăind rar și apăsător.

Sub bătrâna grindă, dorm în duioasă frație „Visul Maicii Domnului“, cărțuile cu

filele negre și lunecoase, un smoc uscat de busuioc și un caval cu buza crăpată.

Lelea Gafta, vecina, bate de două ori boconcii în pragul tindei și se furișează în odae. S'așează pe lăiță și desnoadă cu dinții basmaua portocalie, din care scoate colac proaspet și un stocan cu zeamă de găină. Toată odaia să mișcă în fire slobode de abur de bucate. Moș Bolocan, a tras cu mâna oghealul peste cap.

— Ce ai frățioare dragă... Grăiește, că poate ți-oi fi de vre-un folos.

Ce te doare? Săraca 'n de mine și de mine, ce român ești și Dta, că nu vrei să răspunzi nici cum, prindea lelea Gafta să se tânguiască cu amar! Prin ochiul geamului se vede cum se mutau troienii din loc în loc, iar cu oftările vântului din drumuri se împleteau și zburau în îndepărtări de jălanie multă, scâncetele adânci și răgușite ale lui moș Bolocan. În celea din urmă lelea Gafta a presimțit, că nu-i a bine și și-a strâns cu amândouă brațele șalul către piept și a eșit din casă tropăind a grabă. N'a cheltuit cine știe ce vreme multă, că a venit în omăt pe urmele popii Șandru, c-o lumânare subțire de un creițar între degetele ciotoroase. Tremură ca creanga de salcie! Intr'un ciob de strachină, a strâns câțiva bulgărași de jăratec și deasupra lor a presărat cărbuni de zmirnă de nu se vede în casă de cât ca printr'o maramă viorie.

decând așteptăm întărirea lor. Ai fi putut încunjura pământul în o barchetă, decând se trăgănează afacerea aceasta. Azi am uitat ce-a fost, și ne ugețăm numai, ce vom face și cum să facem mai bine. — După ce am gustat plăcerea, că ne vedem și noi odată o societate culturală cu drepturi și datorințe public asigurate de lege și nu închisi mai mult între zidurile bisericii: membrii reuniunii a hotărât cu unanimitate, să aranjeze un concert în Dumineca Tomii după ss. Paști. Sperăm la bună reușită. Până acuma s'au învățat vre-o trei piese de-a binele. Și cu sârguința ce și-o dă Dl dirigent al corului On. Ioan Ienea, pe lângă toate ocupațiunile multe ce le are, sperăm că în scurt timp vom fi în stare să executăm programul întreg cu precizie.

Mai este o împrejurare, ce ne surprinde plăcut: Vorba din bătrâni: La marfa bună totdeauna trag cumpărători mai mulți: s'a adevărit și despre corul nostru dela întărirea statutelor în coacă, căci numărul coriștilor s'a ridicat la cifra frumoasă de 60 coriști și coriste. Și nu e într'atâta numărul ce ne îmbucură, ci însuflețirea, cu care se alipesc de cor, și valorile singuratic, nu comune, reprezentate la fiecare voce.

Suntem măguliți apoi de sprijinul Sp. Dne Vioara Dr. Ciupe, care a fost atât de gentilă, să ne promită concursul Dsale la concert cu acompaniamentul de pian.

E mare golul cultural ce e merit să-l umple aceasta reuniune nu numai aici în Lugoj, ci în întreaga împrejurime. Iată de ce am numit întărirea statutelor Reuniunii gr.-cat. „Lira“ „eveniment cultural.“

A. I. Odobescu despre chestiunea confesională a Românilor. Primul articol „O. lămurire“ apărut în Nr. 11 dela 7 a. l. c. al „Unirii“ mi-a sugerat ideea de a reînprospeta cetitorilor aprecierea judicioasă a marelui literat A. I. Odobescu, regretatul meu

Popa Șandru a dat patrafrul țesut cu aur după gât, a desfăcut cartea cea cu scoarțe grele în dreptul unei panglici de mătășă albastră, deasupra bolnavului și cetea ceva repede și încălțit, dar care părea, că vine de de undeva din adâncuri, ca o cutremurare de spaimă.

Moș Bolocan, dela o vreme tăcea cu ochii săci, pironiți în bagdadia mucedă, nu se mai vaită, nu se mai încercea cu genunchii spre gură și nici oghealul nu-l mai trăgea cu mâna peste cap. Părintele Șandru a închis cartea scurt și a făcut trei cruci largi cu ea în aer. Nu știu însă ce murmură la urmă Sfântia Sa, că l-a auzit lelea Gafta și ia și-a strâns genunchii și a căzut moale cu trupul pe podele, pornind un plâns în sughițuri, cu bariful mototosit sub ochi!

Pendula ornicului a increment în pragul prânzului. Măta s'a mutat de pe lada de Brașov, pe prichiciul cuptorului, unde s'a strâns colac. Dulăul din ogradă urlă împotriva vântului. Viforul, aducea în valuri de omăt, piourări slabe de clopoței. O. șindilă desprinsă de creștetul morii; zbârâia aspru. Doar ogîndibara rotundă și stăpănată de pe polita de brad așteaptă înlăcrimată să vie odată Ida dela spitărie!

Carol Seche.

colaborator, apreciere a chestiunii confesionale a Românilor. O fac aceasta din două motive: a) pentru că mi-se pare greșită generalizarea DVoastră din menționatul articol, unde (la pag. 114) ziceți: „Românii ortodoxi — din București... țipă ca din gură de șarpe scandalizați de — bisericuța unită din Str. Polona... și cer expulzarea uniților români din întreaga țară, dimiterea lor din toate slujbele statului și apostozia...“; b) pentru că să aduc și eu și să îndemn și pe alții să aducă tributul cuvenit de recunoștință memoriei lui Alexandru I. Odobescu și a altor contemporani de ai lui, care au colaborat și tichuit liberala Constituție a României moderne, prin care se garantează și biserica Românilor uniți din Țară. Precum din faptul că Eliade Rădulescu acum 50 de ani mare și tare în România, bănuia pe Români ardeleni uniți a fi propagandiști fanatici ai catolicismului, nu se putea conchide că toți bărbați culti de atunci a României hrăneau asemenea păreri greșite; chiar așa și dela o simplă afirmare, „puțin dovedită a unui sau mai multor fie și învățați de aci nu-i logic să se formeze încheierea că „toți Români din București se scandalizează de bisericuța unită de aci“. Mai întâi autoritățile statului, guvernul și primăria au permis ridicarea a ceea bisericuțe și aceasta pe baza Constituției, care în art. 21 glăsuște așa: „Libertatea conștiinței este absolută. Libertatea cultelor este garantată, întru cât însă celebrațiunea lor nu aduce atingere ordinii publice sau bunelor moravuri“. Revista „Vestitorul“ într'un judicios articol a combătut cu argumente potrivite simpla afirmare și pretenția ilegală de a concedia din slujbele statului pe românii uniți, recunoscuți cetățeni ai României, când catolici și protestanți indigenați se află printre funcționarii de stat, nici chiar miniștrilor nu le cere Constituția (art. 97) religia ortodoxă, ca condiție de profesiune.

Dar să revin la aprecierea acestei penibile chestiuni din partea lui A. I. Odobescu, fost ministru de instrucțiune și culte prin a. 1861. Și-i curios, că numai după 1/2 de an dela ministeriatul său apăra pe Români uniți din Ardeal contra lui Eliade Rădulescu.

Iată cum se exprimă Odobescu într'o scrisoare către regretatul G. Barișin, prin 27/15 Ianuarie 1862¹⁾.

„Primind răspunsul cu care m'ați onorat la 1/13 Ianuarie, trebuie să vă mărturisesc că am simțit o deosebită mulțumire de a vedea, că DVoastră, care sunteți un îndreptător al opiniei publice printre frații noștri din Ardeal, ați putut dobândi atâtea prepuzuri asupra sincerității simțămintelor ce purtăm noi Români din Principate, către compatrioții noștri de dincolo de munți.“

„Permiteți-mi a Vă spune că ați generalizat pre mult oareși care rele voințe și intrigi ale unor persoane, cu totul descreditate, chiar la noi, și prin asta nu faceți altă, decât a arunca defămarea ce însoțește pe acele persoane asupra poporului întreg... Nu domnul meu, noi nu suntem fanatici de dogmele noastre până în punctul de a ne lepăda de frații cu Ardelenii uniți. Ar fi o absurditate, ca în secolul al XIX, Români, pe care religia nu i-a desbinat nici în timpii

de fanaticism, să organizeze persecuții religioase în contra altor Români din sângele lor.“

„Dar, din nenorocire, Principatele sunt într'o epocă de criză (cum azi Români se află în eriză religioasă — din pricina învinuirilor și a neînțelegerilor dintre unii membrii ai Sf. Sinod) și în asemenea momente, intriganții găesc lesne loc spre e desvolta patimele lor mârșave. Un om ca dl Eliade... nu este numai persecutorul uniților, el e persecutorul nației întregi, căci influința lui e cumpănitoare pentru Români de orice lege. El astazi... în ceea ce se atinge de Instrucțiunea publică, seamănă în școli principii false și rătăcite... Patima la dus așa departe, încât pare a fi slăbit și bunul simț în creerii lui... Așa dar, domnul meu, disprețuiți și dvoastră ca noi asemenea observări: plângeți-ne și nu ne osândiți, că avem așa oameni în capul instrucțiunii și credeți mai ales, că toți Români dunăreni sunt departe de a împărtași obscuritățile lor. Noi vedem încă în Ardeal pe bunii noștri frați; noi nu ne temem că ei să ne ducă la poalele scaunului Papal.“

„Români (din Țară) au avut gloria d'a nu hrăni iezuiți printre dânșii. Fiți siguri, că ei nu sunt ortodoxi fanatici! Dar în ori ce grâu e sămânța bună și neghină; disprețuiți neghina și credeți la sămânța bună! Toată inteligența Principatelor și mai ales toată junimea lor n'are alt vis, nici altă dorință, decât unirea în idei și în lucrări cu frații de peste munți, spre a da înaintare culturii morale, curățirii limbei și explorărilor istorice, în națiunea română“ — va să zică a înainta unitatea noastră culturală ca și azi.

„Populația română din Ardeal a păstrat virginalitatea ei în idei și sentimente; e firesc lucru, ca ea să se asocieze cu ceea ce este încă netințat în populația dunăreană. Cât despre temerea ce aveți de a compromite pe aceia din Români Principatelor, care¹⁾ vor întreține relații cu Ardelenii uniți, Vă asigur că temerea e fără temei. Domnul Eliade nu îngrozește pe nimeni la noi și preoțimea e mult prea simplă²⁾ ca să intre în cea mai mică luptă cu inteligența.“

„Toate acestea le spui, domnul meu, ca răspuns la sfiala ce arătați în general către Români dela noi, și nu de loc pentru mine în particular.“

„Sfârșesc acum, domnul meu, aceasta prea lungă scrisoare. Simțiam însă trebuința a combate din toate mijloacele mele o presumpțiune fatală și dacă n'am reușit a o dărâma cu totul din inchipuirea d-voastră, gresala este a putinei mele elocvențe, căci n'am știut a arăta cu destulă evidență un adevăr ce vă stă ascuns. Faptele, socotesc, vor dovedi mai bine decât cuvintele că Muntenii și Moldovenii nu sunt așa de selvatici ultradanubiani, cum îi vedeți d-voastră.“

Și faptele următoare, Constituția — făurită în 1866 a trecut preste osebirea confesională a Românilor la ordinea zilei.

¹⁾ Odobescu cu care am lucrat împreună trei ani de zile la „Cărțile de citire“ și la „Gramatică“ — respica și scria „care“ în loc de „cari“, „a a“ în loc de „și“ și „a“ în loc de „și“.

²⁾ Nu se poate spune aceasta și despre preoțimea de azi din România, când avem aci facultate de teologie și seminar cu opt clase, avem doctori și licențiați în teologie. V. Gh. B.

¹⁾ Al. I. Odobescu „Opere complete“ Vol. II. edit. „Minerva“ pag. 249—252.

Iată cum gândesc asupra chestiunii confesionale la noi, cum simt și cum lucrează adevărații Români pe care Provedința îi cheamă din când în când în fruntea tinărei Români.

Salut „Unirea” în noua-i evoluție, urându-i după usul vorbirei de aici — „și la mai mare” cucerire de cetitori buni „platinici.”

Prof. V. Gh. Borgovan.

Inflințarea tipografiei diecezane în Lugoj. Corespondentul nostru din Lugoj ne scrie: De mult s'a simțit aici lipsa unei tipografii românești, dar cu atât mai vârtos a unei tipografii diecezane. Avem o mulțime de fonduri mai mici și mai mari. Conducerea socoților din jurul lor pretinde o seamă de tipărituri. Din centru de aici se provăd cu tipărituri toate oficiile parohiale și protopopești. Avem vre-o trei-patru bănci românești în Lugoj. Aici e „Drapelul” ziar politic-național. Peste an avem lipsă de mai multe circulare. Sunt apoi o sumedenie de alte lucruri ocazionale neprevăzute, cari, spre a fi cunoscute de public, au lipsă de reclame tipărite, de anunțuri.

Bine, toate aste până astăzi s'au tipărit în tiparnițe străine, ba ce e mai rău, chiar și în cele jidovești. Astfel încurgeau sume grele de bani în pungile altora. Nu e oare cu dreptate, ca banul românesc să ajungă în mâni românești? Și dacă ducem o luptă înverșunată împotriva străinismului, nu e oare și acesta un teren prielnic, care ne-ar ajuta la isbândă.

Lucru, după cele văzute, ar fi astfel destul.

Iată motivele juste din orice punct de vedere, cari ne determină imperios, să înființăm o tipografie diecezană în Lugoj — în timpul cel mai scurt. — De Domnul s'o vedem.

Corespondințe.

Maramureș.

Martie 1911.

Comitetul Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș în 17 l. c. a ținut o ședință de mare însemnătate.

La ședință au luat parte Tit Bud vicar și vicepreședintele Asociațiunii, Dr. Ioan Mihalyi cassarul Asoc. apoi dintre membrii comitetului: Dr. Alexandru Lazar, jude regesc, Dr. Ilie Mariș, adv. Dr. Aurel Man, adv. Dr. Florentin Mihalyi adv. Simion Balea, paroh în Săpânța, Victor Berinde, prefectul convicțiului și Atanasie Doroș, catihet-profesor, ca notar ad-hoc.

În ședință sau revăzut rațiunile Asoc. de pe anii 1909 și 1910 și s'a aflat, că în anul trecut venitele Asociațiunii au fost 8511 cor. 37 fil. fondul de zidire 2840 cor. 16 fil. laolaltă 11351 cor. 53 fil. iar ieșitele 8279 cor. 43 fil.

Pentru susținerea convicțiului și pentru stipendii s'au cheltuit 4320 cor. În darea de venit sau plătit 1885 cor. interesele datoriei Asoc. de 17 mii cor. făcută cu zidirea convicțiului sau plătit 1021 cor. iar suma restantă s'a cheltuit pentru reparări și altele.

În convicțiul Asociațiunii se susțin de prezinte 20 studenți gimnaziali, iar 7 studenți dobândesc ajutoare.

Adnotez, cumcă dintre convictori și știpești cei mai mulți sunt fii de plugari și învățători.

Astfel au crescut în convicțiul Asociațiunii de 25 ani mulți fii de ai poporului, spesând Asociațiunea cu creștere lor peste 150000 cor.

Pot zice, cumcă din acest institut, au ieșit deja mulți bărbați harnici, cari azi fac cinste neamului românesc.

Convicțiul Asociațiunii este așezat în piața cea mare a Sighetului, un edificiu frumos cu o ridicătură, care cu boltele de sub dânsul e dat în arândă, iar elevii sunt așezați în localitățile din curtea edificiului.

Dupăce localitățile acele nu sunt îndestulitoare și dupăce nici chiliile din ridicătură nu sunt acomodate pentru zgomotul cel mare din piață, comitetul a decis să se zidească un convicț nou în fundul grădinei cătră o uliță mai liniștită, în care se va zidi și gimnaziul părinților piariști, — că astfel convicțiul nostru să fie aproape și de gimnaziu.

S'au dat îndrumările de lipsă vicarului, ca să se consulteze cu Domnul inginer Lung, să facă planurile de lipsă pentru un convicț în care să se poată așeza baremi 50 elevi, și spre scopul acesta să se ia un împrumut, care să se amortizeze în 30 ani.

Astfel nu-i departe timpul, când vom avea un edificiu corespunzător pentru studenții, cari frecventează școalele din Sighet.

Experiența de 25 ani a arătat, că elevii ieșiți din convicț s'au făcut bărbați harnici și dacă s-ar putea, ar fi bine, ca toți studenții români să se crească în convicte.

În convicț și acum avem tineri foarte buni, cari cu drag citesc „Luceafărul”, revista procurată pe sama lor prin vicar, iar zelosul catihet-profesor Atanasie Doroș acum îi instruează pentru un cor al studenților români.

Tit Bud

Vicarul Maramureșului.

Reviste.

Din Camera ungară. În ședința de Marti 21 n. a luat cuvântul — la chestia bugetului și dep. Arpașului *Alexandru Vaida-Voevod*. Deputatul român a desfășurat, înaintea Camerei pline, cu multă vigoare, marea chestie a Statului Ungar, și a insistat mult asupra chestiunii naționale, fără a cărei dreaptă și echitabilă rezolvire — sufer nemăsurat de mult însăși interesele mai înalte ale statului. — S'a ocupat cu încercările de împăciuire ale contelui Șt. Tisza și ale guvernului Khuen-Hederváry, arătând în colori pline de vieață duplicitatea guvernului precum și planurile maștere, cari râvnesc să contopească pe români într'un element

străin de toate tradițiile și aspirațiile lor naționale, scl. Cuvântul bărbătesc, ținut la înălțime, a lăsat impresii adânci.

Triumful lui Mangra. Mare galăgie a fost Marti în fața parlamentului ungar. Mulțime de studenți așteptau, să demonstreze pe lângă dep. Vaida, care vorbise la ședință, — când pe neașteptate le apărură în poartă figura lui Mangra. Într'un moment erupseră din toate părțile huiduieli și înjurături la adresa călugărului, — care nu știă încotro s'o apuce. Poliția însă, buna poliție, l-a salvat.

Căderea guvernului ruseso. Ministrul președinte rusesc *Stolypin* părăsește conducerea politicii; în locul lui e luat în combinație *Kokovcev*, ministrul de finanțe. Afirmative politica internă și externă alui Stolypin n'ar mai fi aflat simpatii îndestulitoare în dumă. Țarul a subscris deja ucazul demisionării. Cercurile diplomatice engleze regretă depărtarea lui Stolypin.

Italia. În Italia jubilentă amenință criză ministerială. După telegramele mai noi, regele ar fi însărcinat pe liberalul Giolitti cu formarea unui nou cabinet. Giolitti e aplicat a primi onorul, dar pe samne va țări politica italiană total în apele socialistilor. — Din Viena se desminte știrea ulterior.

Bulgaria. Din Sofia se telegrafează, că în Dubnica se arată semne de răsmeriță. Căpitanul Petrov, faimos altfel despre ideile sale republicane, a vorbit soldaților în curtea cazarmei împotriva monarhiei, somându-i să plece încontra Sofiei, căci în Bulgaria s'a proclamat republica. S'a înștiințat la moment ministerul de războiu — iar Petrov va fi tras în judecată.

Convocare.

I. Reuniune de înmormântare din Blaj
invită la

a VI-a Adunare generală,

ce se va ține la 2 April n. 1911 la 3 ore d. a. în localul Casinei române din loc după următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Exmiterea unei comisiuni de 3 pentru verificarea procesului verbal.
3. Raportul asupra gestiunii an 1910.
4. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea raportului.
5. Alegerea conziliului direcțiunii.
6. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința conziliului direcțiunii ținută la 24 Martie 1911.

Aurel C. Domșa, director. *Victor Muntean,* notar.

Spicuirii.

Spovadă Ungurească.

Spicuim dintr'un articol unguresc intitulat: „Nobili români în Ungaria“ semnat de: Nagysolyomosi Szabó Ferenc — următoarele:

După ce spune între altele, că regii Carol I., Ludovic I. și Sigismund împărțeau cu ambele mâni nobilitatea românilor, continuă: „Și ridicarea la nobilitate a lui Ioan Hunyadi — cel de origine română, tatăl regelui nostru Matia Cel Drept: cade cam pe timpul acesta. Regele nostru Sigismund adevărat prin hrisovul de danie dtd 18 Oct. 1409 dăruiește lui Vajk pentru serviciile prestate: moșia crăiască numită Hunyadvár.

„Regele Ladislau IV. declară în edictul dat la 1456 pentru districtele: Lugoș și celelalte șapte, că „românii nobili“ se țin sub tribunalul ișpanului lor, iar de aci se poate face apelarea la aula regească; o spune, că nobilii români sunt egali cu nobilii țării.

„Boerii“ fâgărășeni încă îi putem socoti de nobili români...

„Despre multe familii ungurești nobile din Ardeal se poate autentic constata, că sunt de origine română...

„Se vede clar, că deja în 1345 erau nobili maghiari de origine română, ceea ce dovedește, că din neamul acesta deja pe atunci ieșeau la iveală astfel de individualități, cari, în urma vredniciei lor alese, erau ridicate în rândul nobililor. Nu pot deci sta acele minciuni absolut fără temei și prinse din vânt, cari afirmă, că românii s'ar fi „furișat“ aci din Moldova, ori că ar fi neam perfid și dornic de răsunare.

„E trist, că publicul maghiar numai din pamfletele plătite ale jurnaliștilor de paradă și ale altor „savanti istorici“, asemenea nu maghiari, cunosc pe acel neam românesc care pe urma evoluției sociale, în ciuda iobăgiei și a asupririlor de veacuri — totuși a făcut progrese foarte frumoase“

Noutăți.

Din Arhiedeceza. Concurse: Cu termenul de 10 Aprilie 1911 se pune la concurs stațiunea de cantor-învățător din comuna Homorod vicariatul Făgărașului și stațiunea de învățător din comuna Ormenișul-de-câmpie protopopiatul Catinei.

Congregația comitatului Alba-Iferioară e convocată în ședința ordinară pe ziua de 31 Martie n. La ordinea zilei 124 puncte.

Episcopul militar C. Belopotoczki, pe cum se vestește din Viena, a abzis din pricina, că cu prilejul complenirii episcopatelor latine de deunăzi — a fost preterat. Făcând anume dânsul parte din capitlul Orădan, își formase șanze sigure pentru vlădicia din Oradea-mare. Spulberându-se iluzia, — a demisionat.

Noii Episcopii latini relevați în nrul nostru de Marti, se vor prezenta în 27 c. înaintea Maiestății Sale Monarhului la audiență preanală și vor depune cu o cale și obișnuitul jurământ.

Enciclică nouă. Din Roma se telegrafiază, că Sf. Sa va da mai aproape o nouă scrisoare pastorală către catolicii germani.

Populația Ungariei. Rezultatul oficios al recensământului — pe 31 Dec. 1910 — în țara noastră e: 20,850.700 suflete, din cari pe Ardeal, Bănat și Ungaria proprie cad 18.231.400, — iar pe Croația-Slavonia: 2619.300.

Maghiarizare cu lunecuș. Cetim în „Drapelul“, că comuna Iesălnița fiind schimbată în *Dunaorbágy*, Românii au și grăbit s'o reboteze. Știți cum? Când văd pe iesălnițeni le strigă: Iacă „tunăorbeții“. — Despărțite aceste două cuvinte, înseamnă, că „tună orbeții“. Locuitorii conzideră vorbele ca mare ofență. — Ce să facă sărmanii, dacă le lunecă limba!

Incoronarea regelui bulgar. Incorporarea regelui bulgar *Ferdinand*, va avea loc în 22 Sept. viitor. Ziua încoronării concade cu aniversarea neatârării Bulgariei.

Intre năpăstuiți. Vicecomitele cottului Caras-Severin *Aurel Iessekutz* a descins între cei năcăjiți, decând cu potopul din vara trecută, și împarte personal ajutoarele incurse pe urma acțiunii de salvare, pornite sub patronajul comitelui suprem și al episcopilor români din Lugoș și Canansebeș.

Jubileul Centrului german. În 21 l. c. n. s'au implinit 40 de ani, de când împăratul Vilhelm I. reintorcându-se biruitor acasă a deschis primul parlament al nou reformatului imperiu german. Centrul resp. fracțiunile lui din dieta porusiană și congregația imperială au jubilat cu însuflețire, luând parte toți aderenții Centrului de pe întreg teritorul împărăției.

Franța modernă. — În Franța nu se pot văera femeile, că n'ar avea tărâm în viața publică: Sunt 609 farmaciste, 5074 medice, 22000 oficiante de postă, 103 publiciste, 73000 învățătoare scl. scl. scl.

Ziariștii Slavi. În Belgrad, capitala Sârbiei se fac mari pregătiri pentru ținerea congresului al zecelea al ziariștilor slavi, — care se va inaugura în 10 Iulie pe o durată de trei zile. — Tot atunci va avea loc și prima expoziție a ziarelor slave.

Sergent-major turmentat. În Os-Buda a făcut mare senzație ravagiile unui sergent-major. Acesta întorcându-se turmentat spre casă n'a dat atențiune sentinei dela magazina de praf, care astfel — din datorință — a descărcat arma, dar nu l-a rănit. Sergentul aprins apoi de mânie și beutură s'a dus acasă, și trezind un soldat, s'a reintors și a dat poruncă să impuște sentinela. — În clipa următoare victima se sbătea în colb. — Beția!

Un sfânt. Episcopul Sadq murise la 1895 în Beneventul Italiei. Fără de a fi imbalzamat, corpul lui și azi, după 15 ani, e acelaș ca în ziua îngropării. Oamenii află în cazul acesta minune — mai ales, că numitul a dus pe vremea sa vieată sfântă în toată privința.

Erou obscur. În Capitală poliția a pus mâna pe un burlac sodal de croitor, pe care îl căută judecătoria din Strigon, pentru că a persiflat pe un ovreu ce se ruga, și-a injurat pe Moise și legea lui. — A fost judecat la 4 zile temniță. Dar s'a refugiat la Pesta, unde în scurt i-au dat îde urmă. Foarte corect! D'apoi nu s'ar putea aplica aceiași măsură față de toți ceilalți delicienții din cadrul astorfel de ofențe? Foile nerușinate, revoluționarii anoști, francmazonii — și cei mulți nespălați înainte.

Nici în armată. — Comisia de apărare națională a dumei rusești insistă aspru pe

lângă formarea unui proiect de lege, care să eschidă pe ovrei și din armata rusească națională ca pe un element fără de folos.

Oraș în primejdie. Din Tiflis se dă știrea, că orașul *Batum*, fiind de mai multe zile inundat, e în primejdie de a se cufunda în mare. — Din Petersburg va sosi de urgență o comisie, spre a lua măsurile cuvenite de salvare.

Populația Austriei. Recenzământul mai nou a dat pentru Austria 28,567,89\$ de suflete, cu 2,417,19 mai mult decât cu zece ani mai înainte. Sporul relativ însă a fost cu 0.2% mai mic, decât în trecut.

Aviz. Prelegerea poporală amănată de pe 19 l. c. din comuna Sântă-Mărie, se va ținea în 26 Martie 1911 la orele 12^{1/2} la care adunare se invită cei interesați din nou și sunt rugați să invite și pe alții. Diciosănmărtin, la 22 Martie 1911. Comitetul despărțământului.

Mulțumită. Mulțumesc tuturor amicilor și cunoscuților, cari prin telegrame și scrisori ne-au împărțit condolențele lor, cu ocazia trecerii la cele eterne a bunei și neuitatei noastre: soției și mamă *Leontina Russu n. Răduș*. Le mulțumim din inimă și pe această cale, pentru mângăierea ce ne-au adus în zilele mării pierderi ce-am îndurat. Posmuș, 21 Martie 1911. *Constantin Russu*, preot și familia.

Necrolog. † *Joana Terean n. Ciobotariu*, preoteasă văduvă gr.-cat. în Corbu a murit după scurte suferințe, în al 82-lea an al etății și al 26-lea al văduviei, împărțită cu s. taine ale muribunzilor.

— † *Irina Székely de Szenderő născ. Sincai*, preoteasă în Nyirábrány, a adormit în Domnul după un morb greu și îndelungat, provăzută fiind cu s. Sacramente ale muribunzilor, în anul al 53-lea al etății și al 31-lea al fericitei căsătorii.

Primește sfatul nostru și folosește veritabilul „Elsafluid“ alui Feller, contra mătricei, podagrei, reumatismului și junghiurilor și dacă te dor țeșele, capul, mușchii, suferi de neuralgie, influență tremuri și te înfiori. Duzina de probă franco 5 Cor. — Scaunul îl regulează, conturbările în mistuire și iritațiile le încetează „Elsahapurile“ purgative rebarbara. 6 cutii franco 4 Cor. A se adresa la Eugen V. Feller farmacist, Stubica, Centrale Nr. 122. (Zágrábmege).

Posta Redacțiunii.

N. N. — D. F. — I. H. — R. M. — Toată cinstea și mulțumirea pentru uralele frumoase. Ne simțim îndoit măgulii și îmbărbătați, când știm, că și din împărăția DV. bate vânt de primăvară înspre noi.

H. P. B. Mai trimite.
I. S. S. B. Prea iute v'ati speriet. — Fiți asigurați că intru toate suntem conduși de cea mai estinsă bunăvoință! Nu ducem rigoare preste hotarele dreptății, — dar nici indulgența n'o declasăm sub nivelul demnității cuvenite. — Așa e creștinește.

A. C. Năș Un vechiu prietin te reacearcă — să-i înrăvășești, pe adresa noastră, niște noutăți, ori altele de pe acolo.

D. E. B. Suntem deja de vre-o două zile eșiți din iarnă. Pela DV. încă n'a lăsat înghețul? — Nu observăm.

Vbnuf. în B. Nu merge. Cetește mult și-apoi mai încearcă. Binețe!

Nf. în B. Așa — da! La vederea.

M-r. A naufragiat de mult!

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărimă 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul frcat 220 cor.

PARTEA LITERARĂ.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

17

— Maiestate! — zise în locul ei principesa Anna, — fata asta e fiica lui Jurand de Spichov, iar nefericitul marelui magistru al Ordului, ca acela să expereze dela Lichtenstein agrățierea lui Zbisko.

Această cale i-se părea mai bună, căci autoritatea reginei Jadviga era așa de mare încât dacă marele magistru i-ar refuza rugămintea, și dorința și-ar trage asupra-și mânia papei și a unor principii creștini.

Singur episcopul de Cracovia s'a opus discutei acesteia zicând, să nu aducă capul acesta înaintea reginei, chiar în situația în care se află. Mi-e frică — adause episcopul — să nu i-se întâmple ceva rău.

Sănătatea ei e mai scumpă pentru patria noastră, chiar și decât viața alor zece cavaleri — zise învățatul episcop — și cel care i-ar cauza vr'o neliniște, ar fi pedepsit și de biserică și n-ar scăpa nici de mânia regelui.

Anna Danuta incremenî; nu rămânea altă cale de scăpare, decât să roage pe regele până atunci, până când îl va ierta. — Asta însă nu se prea putea. Toți erau convinși, că moartea urmează de sigur, dacă cavalerul cruciat nu'l va ierta.

Cavalerii toți păreau a fi revoltați împotriva lui Lichtenstein și cei mai mulți se exprimă cam astfel:

— E adevăr, că el e sol și nu-l poți provoca la duel... Dar dacă se va întoarce în Malborg... va vedea el, ce va păți...

Povala, încă în ziua aceea cercetă pe Zbisko în prinsoare și îi comunică, tot ce s'a întâmplat în sală după depărtarea lui. Când auzi Zbisko, că Danusia s'a rugat de regele în genunchi pentru el, izbucni în plâns și strigă îndurerat:

— De mi-ar da Dumnezeu sănătate și putere, ca să-mi pun viața în pericol pentru ea! I-am promis trei germâni, dar ar fi trebuit să-i promit cel puțin atâția, câți ani numără ea... O, de m'ar elibera numai Dumnezeu de aici, promit că îi voi răsplăti totul cu ce-i datoresc.

— Mai înainte de toate trebuie să faci vot bisericii — zise povala, căci îndurarea este la Domnul. — Acum însă ascultă ce-ți spun: a cere iertare, dacă am vătămat pe cineva nu-i rușine... așa ne învață și Rescumpărătorul. — ... Cere deci iertare dela Lichtenstein și cu asta se va termina totul.

— După-ce tu mă sfătuiești, — răspunse Zbisko — o voi face și asta. — Dar, dacă cruciatul va pretinde tot aceea ce a cerut și în calea spre Tynieć, atunci mai bine să mor. Își va răzbună fratele pentru mine — asupra lui Lichtenstein, colo când nu va mai ocupa demnitatea de sol sau trimis.

— Mazko s'a dus la el, — zise Povala — vom vedea cu ce veste se va întoarce.

Și în adevăr Mazko a fost la cavalerul germân, dar fără rezultat. Dela Lichtenstein s'a dus direct la regele și când fu primit în audiență, ingenunchie înaintea lui, cam trist și zise:

— Maiestatea Voastră!... Fratele meu a greșit și merită pedeapsă. Dar nu e într'atăta vinovat, ci mai vărtos sunt eu, fiindcă nu l'am înfrânat și nu l'am datat la obiceiurile cavalești și la celea de curte. — Și nici n'am putut căci am fost într'una tot în războaie. Indură-te de el! N'am pe nime decât pe el și cum voi trăi de-l voi pierde și pe el?

— M'a vătămat pe mine și legea. — răspunse regele. — Ce pot să fac eu?

Mazko să rugî mai departe:

— Pentru gloria ta, Maiestate, s'a luptat împreună cu mine lângă Vilna!... Dacă cruciatul cere satisfacție, fie! Mă predau eu. Capul meu, cred îl va satisface, doar pentru el e tot una. Oricare cap tăiat de călău, pentru el e tot una. Eu și așa sunt bătrân, mai bine să mor eu, pentrucă prin moartea lui îmi pierde numele și familia.

Și plângând, bătrânul Mazko, îmbrățișă genunchii regelui, care îi zise:

— Nu pot permite să moară un cavaler nevinovat. — Și dacă fratele tău ar și primi ofertul ăsta, va rămânea un om timbrat pentru totdeauna.

— Sigur nu-l va primi — replică Mazko — dar nu trebuie să i-se spună... numai după-ce s'a întâmplat. — Sunt convins, că atunci și-ar zăbună pentru moartea mea.

— Du-te la cavalerul cruciat — zise un conzilier al regelui, ce era aproape și auzise totul.

— Am fost la el, deja.

— Și ce-a zis?

— C'a trebuit să-i cerem iertare în drumul către Tynieć.

— Și pentru-ce n-ați cerut?

— Pentrucă a poftit dela noi să ne luăm coiful și așa să-l urmăm.

Regele tocmai voia să-i răspundă, când veni un cavaler și-i aduse știrea, că Lichtenstein voiește să vorbească cu regele.

Rămâneți aici! zise regele lui Mazko și cavalerului, ce era înlăuntru.

În urmă veni cavalerul cruciat și plecându-și capul zise regelui:

— Maiestate! Aici i-ți predau în scris plânsoarea mea față de cavalerul Zbisko.

— Dă-o lui Jasko răspunse — regele.

Lichtenstein adause:

— Eu nu cunosc legile noastre, dar știu, că trimisul sau solul numai cu regele poate să pertracteze.

Jagiollo se uită lung la el, luă scrisoarea pe care o predă lui Jasko.

Acesta o ceti și se întristă deodată.

— Cavaler Lichtenstein — zise Jasko — tu dorești atât de mult moartea acestui tinăr ca și când chiar și ordul s'ar teme de el! Cavalerilor cruciați li-e frică oare și de copii?

— Noi nu ne ținem de nime! — zise zise Lichtenstein cu mândrie și îngâmfare.

— Nici chiar de Dumnezeu! — adause Jasko suspinând.

VII.

În cealaltă zi ținură judecata asupra lui Zbisko. — Povala făcu tot posibilul, să apere pe Zbisko, dar nu răuși; n'a putut să nege nimic din cele spuse de Lichtenstein. Zbisko se apăra, spunând, c'atunci când s'a apropiat de el, Lichtenstein, îi făcea deja semne, ca să se apere și adause, că de-ar fi știut, că germânul nu-i numai cavaler, ci e și trimis, desigur nu l-ar fi atacat.

— Poți să juri — îl întrebă pe Zbisko — că n'ai văzut crucea pe haina trimisului?

— Nu, — răspunse Zbisko — dacă v-ași fi văzut crucea, ași fi crezut, că e unul dintre ai noștri și nu l-ași fi atacat.

— Dar ce-ar fi căutat cavalerul cruciat în jurul Cracoviei, dacă nu era trimis la regele nostru?

La asta Zbisko n'a mai știut răspunde Cei de față încă-și plecară îngândurați capetele.

— După-ce nu știi, ce-ai făcut, — Dumnezeu i-ți va ierta, legea însă trebuie să te pedepsească. Recomandă-te în grația Preacuratei.

Zbisko, palinzind, i-și făcu cruce și zise:

— Fie voia Domnului!

Apoi întorcându-se spre Mazko și privind pe cavalerul germân, se părea că îi zice vorbele: „Să nu uiți de răzbunare“. Mazko îi făcu semn cu capul, ca și când i-ar fi zis: înțeleg — și privi după aceea la Lichtenstein, sfătuindu-l:

— Roagă-te, lui Dumnezeu, ca față de de tine în ziua din urmă a judecării să fie mai îndurător, decum ai fi fost tu azi...

(Va urma).

Posta Administrațiunii.

Am primit și achitam abonamentul dela: *Gyosztmiklós* pe timpul din 1 Martie până în 1 Sept. 1911. *Aiud* pe 1911. *Gădălin* pe 1911. *Sajósziván* pe 1908 sem II. până în prezent. Dorința o împlinim. *Uzdüsztpéter* pe 1911; dar un an de mai înainte e în restanță; Vă rugăm a-l achita și pe acela. *Bardos* pe 1911. *Bréb* pe 1911 întreg și 4 cor. s'au trecut pentru 1912. *Jacodulrom* pe 1911. *Szinte* pe 1910. *Gyóbékás* pe 1910. *Giulus* pe 1911 sem. I. În restanță sunt anii 1905—1910 inclusive. Vă rugăm a vedea și de aceștia. *Casina, Brașov* pe timpul din 1/4—1/10 1911. *G. S. Pánade* pe 1910 sem. II. *Szakálosdombo* pe 1903 Ianuar—August. *Cătina* pe 1911 sem. I. *Petroșeni* pe 1910 și 1911. *Cohalm* pe 1911 trimestrul ultim, și din 1912 trimestru I. și II. *Vaida-Sântioana* pe 1911 complet. E bine Posta se va schimba. *Oroszfalva* pe 1911 pătrarul prim, Binevoiti a regulă și restanța de până aci. *I. M. Násáud* pe 1911. *Oșorheiu* pe 1911 din 1 Februarie până în 1 August. *Oláhkekes* pe 1911 sem. I. complet. *Hiscut* pe 1911. *Cehalul rom.* pe 1911 întreg. *Velț* pe 1911 sem. I. *Szamoslippó* pe 1908 și 1909 *Gyergyóbékás* pe 1909. *Csanálos* pe 1911 trimestrul prim. *Béltékodos* pe 1910 și 1911 trimestrul prim și al doilea.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa

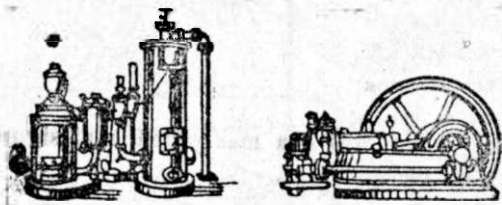
Redactor respons.: Augustin Gruția

Kalmár & Engel

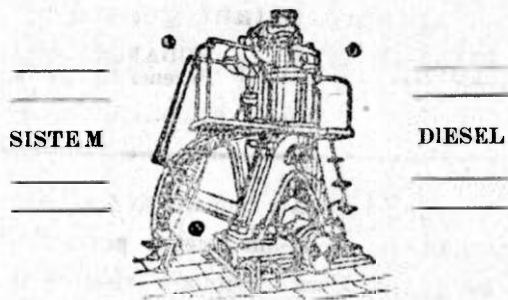
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V., Lipótring 22. Fabrică: VI., Úteggasse 19. BUDAPEST

Renumit! Original! „Benz“!

Motor-Sugător de gaz. — Mănușarea mai ieftină din prezent. „Benz“-Motor cu oleiu crud.

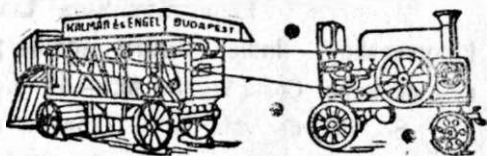

SISTEM

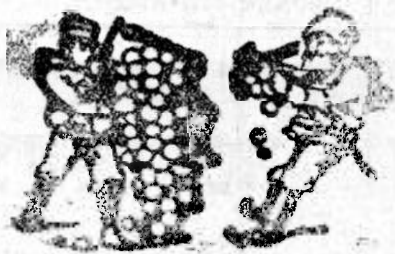
DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat.

Recomandă garniturile sale de imblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă.

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețcurent gratuit și franco. (101) 15-26

Prima pepinerie de viță de vie pe

Târnavă.

Proprietar: *Frideric Caspari*

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamună de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, liferează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoii a cere prețcurent ilustrat!

În prețcurent se află epistole de recunoștință din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 17-20

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocește împrumuturi personale, hipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocește cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea
advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171-27
(31) 2-52

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutință: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intr'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a încuierii scaunului, sgârciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1'60 sticlă mică 90 fil. Pentru 6 sticle Cor. 5'40, 3 sticle mari Cor. 4'80 dacă se trimit banii înainte, le spedează franco:

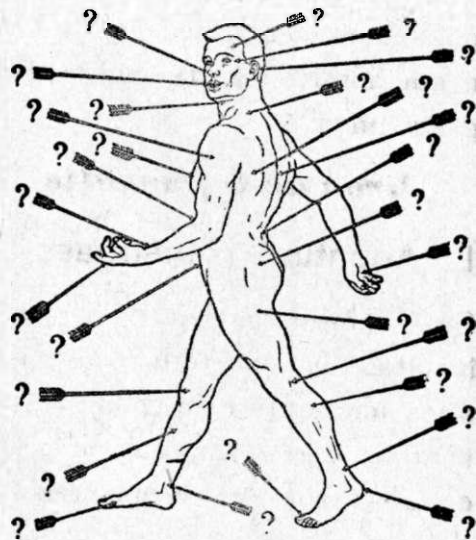
farmacia BRÁDY K.
a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutință, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci alăturat

(3) 11-25

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elshapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmegye).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încețază durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influenza, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elshapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeală, răgâeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 20-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágrab).

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95.421-1910.

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER & Comp
Pomi Viticultura

(82) 20-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărît să deschid în Buda-pesta un

Birou de informație și

□ **Agentură românească.** □

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general *in orice cauză*, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: *Carol Schieszl* farmacist Blaj.

(98) 18-22

Muschong. Băile Buziaș
Phönix apă minerală de **Buziaș**

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECA

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depozitul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 45-7

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ **Motoare și Locomobile** □

cu Benzin,
Olein crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mânarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64-64. (80) 25-26

A VIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de dentist în Blaj Casa capitulară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: *Virgil Muntean*, dentist.

(23) 11-?

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő könyve** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fl. + 10 fl. porte

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168.13
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,571,035.51
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045.412=
	viață	10,847,132.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,309,387.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(26) 9-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

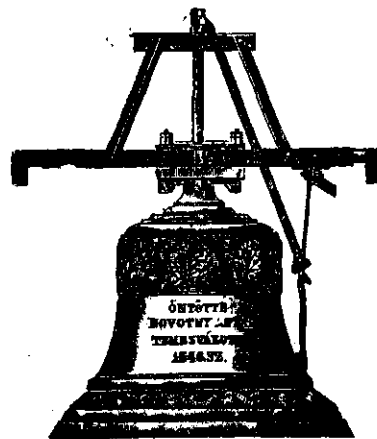
(27) 9-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre proadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fer bătut — ea și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranteri ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.